

JÄRVAMAA

Paide Linnameeskond

Albu Mõis

Järvakandi Mõis

Kulttuuriklubi BAAS

Rapla Kulturfestival **SÄRIN**

RAPLAMAA

MTÜ Meie Lelle Selts

SISSEJUHATUS

Järva- ja Raplamaale toimunud õppereis oli osa 2026. aastal korraldatavatest kogemusreisidest, mis on suunatud maakondlike arenduskeskuste vabaihenduste konsultantidele. Nende reise eesmärk on tugevdada nõustajate võimekust märgata, mõtestada ja rakendada laste ja noorte kaasamise praktikaid erinevates piirkondades.

Õppereiside kaudu toetatakse teadmiste ja kogemuste vahetust maakondade vahel ning tuuakse esile toimivaid kaasamismudeleid, mis on kujunenud kogukondade, vabaihenduste, kohalike omavalitsuste ja teiste eestvedajate koostöös. Oluline rõhk on praktilistel näidetel – mitte teoreetilistel käsitlustel, vaid reaalselt toimivatel lahendustel, mida on võimalik kohandada ja rakendada ka teistes piirkondades.

Kogemusreisid viiakse läbi paikvaatlusena, kus kahepäevaste külastuste käigus tutvutakse erinevate organisatsioonide, algatuste ja koostöövormidega. Fookuses on nii formaalsed kui mitteformaalsed kaasamispraktikad – alates kogukondlikust eestvedamisest ja noortealgatustest kuni spordi-, kultuuri- ja avaliku sektori rollini kogukonna arengus.

Eesmärk

Õppereisi keskmes on laste ja noorte kaasamine kodanikuühiskonna arendamisse. Tähelepanu pööratakse sellele, kuidas noori kaasatakse otsustusprotsessidesse, tegevuste kavandamisse ja elluviimisse, milliseid rolle neile pakutakse ning millised tingimused toetavad nende püsivat ja tähenduslikku osalust. Eraldi fookuses on ka kaasamise kvaliteet – kuidas liigutakse sümboolsest kaasamisest sisulise ja vastutustundliku osaluseni.

Järva- ja Raplamaa õppereis pakkus võimaluse neid küsimusi vaadelda läbi konkreetsete praktikate ja kohtumiste. Külastused hõlmasid erinevaid organisatsioone ja kogukondi, mis võimaldasid näha, kuidas sarnaseid eesmärke saavutatakse erinevates kontekstides ja erinevate lähenemiste kaudu.

Oluline väärtus seisnes ka kohtumiste formaadis – rõhk oli vahetul suhtlusel, avatud arutelul ning kogemuste jagamisel. See lõi keskkonna, kus osalejad said mitte ainult kuulata, vaid ka küsida, võrrelda ja siduda nähtut oma igapäevase tööga.

Lisaks sisulistele kohtumistele oli õppereisi oluline osa ka osalejate omavaheline refleksioon. Ühine arutelu ja kogemuste mõtestamine aitasid nähtut sügavamalt analüüsida ning tõid esile erinevad vaatenurgad sama kogemuse tõlgendamisel.

Seega ei olnud õppereis üksnes teadmiste kogumine, vaid ka ühine õppimisprotsess, mille käigus kujunes terviklik arusaam toimivatest kaasamispraktikatest ning nende rakendamise võimalustest erinevates piirkondades.

JÄRVAMAA KOGUKONNA, KOOSTÖÖ JA NOORTE KAASAMISE PRAKTIKAD

Järvamaa külastused avasid pildi piirkonnast, kus kogukondlik tegutsemine ei ole juhuslik ega projektipõhine, vaid kujunenud loomulikuks ja järjepidevaks osaks kohalikust elust. Erinevad kohtumised – alates arenduskeskusest kuni koolide, noortealgatuste ja spordiorganisatsioonideni – näitasid, et kuigi tegevused võivad olla sisult väga erinevad, seob neid ühtne loogika: koostöö, eestvedamine ja teadlik noorte kaasamine.

Järvamaa arenduskeskuse rollist jäi selgelt kõlama, et tegemist ei ole pelgalt nõustava organisatsiooniga, vaid aktiivse arendajaga, kes loob keskkondi, kus kogukonnad, noored ja organisatsioonid saavad kohtuda ja koos tegutseda. Märksõnad nagu koostöö- ja innovatsioonikeskus, noorte hub, mentorprogrammid ja sünergia ei olnud lihtsalt sõnad, vaid kajastusid ka praktilistes tegevustes. Arenduskeskus toimib justkui ühenduslüli, mis aitab eri algatustel üksteist leida ja tugevdada, mitte eraldi tegutseda.

Samas ilmnes Järvamaal selgelt, et väga suur osa kogukondlikust väärtusest sünnib ka väljaspool formaalseid struktuure. Palju tehakse ära vaikselt, ilma suurema tähelepanuta, kuid see ei vähenda nende tegevuste mõju. Pigem vastupidi – just igapäevane, järjepidev ja sageli nähtamatu panus loob keskkonna, kus noorte kaasamine on loomulik osa kogukonna toimimisest.

JÄRVAMAA KOGUKONNA, KOOSTÖÖ JA NOORTE KAASAMISE PRAKTIKAD

Albu mõisakooli külastus tõi selle eriti ilmekalt esile. Kool ei olnud seal lihtsalt haridusasutus, vaid kogukonna keskpunkt, mille ümber koondub nii minevik, olevik kui ka tulevik. See, et suur osa õpetajatest on kooli vilistlased, ei ole juhuslik, vaid peegeldab tugevat kuuluvustunnet ja usaldust oma kogukonna vastu. Kui kogukond seisab oma kooli eest ja kool omakorda kogukonna eest, tekib vastastikune sidusus, mis hoiab piirkonda elujõulisena. Sellest sünnivad ka uued ideed, ressursid ja inimesed, kes on valmis panustama.

Koerus kogetu lisas sellele pildile selge mõõtme noorte kaasamise osas.

Sealne lähenemine ei keskendu üksikutele projektidele, vaid pikaajalisele tööle noortega. Noorte maailmamuuajate programm ja sellega seotud tegevused näitasid, et kui noortele antakse järjepidevalt võimalusi, vastutust ja usaldust, kujuneb neist aktiivne ja panustav kogukonna osa. Eriti jäi kõlama, et noorte sisendi saamine ei ole keeruline – oluline on luua selleks sobiv keskkond. See mõtteviis eristus selgelt formaalsest kaasamisest, kus noori küll kaasatakse, kuid mitte alati sisuliselt.

JÄRVAMAA KOGUKONNA, KOOSTÖÖ JA NOORTE KAASAMISE PRAKTIKAD

Paide kogemus sidus noorte kaasamise ja kogukonnatöö omakorda spordi kaudu. Jalgpallihallis nähtu näitas, et sport võib olla palju enam kui treening – see võib olla kogukonna kokkusaamise koht, arutelude platvorm ja isegi vaimse tervise teemade käsitlemise keskkond. Eriti oluline oli tähelepanek, et noorte osalemise tagamiseks tehakse teadlikke pingutusi, näiteks korraldatakse transporti ka hajaasustuspriirkondadest. See on praktiline, kuid väga mõjus viis, kuidas tagada ligipääsetavus ja vältida noorte kõrvale jäämist. Järvamaa kogemus sai täienduse ka kood/Järva kaudu, mis tõi fookusesse tänapäevase töömaailma ja oskuste arendamise. Karjääripöörded, metaoskused ja meeskonnatöö ei ole enam eraldi teemad, vaid osa kogukonna arengust. See näitas, et kogukond ei arene ainult sotsiaalsete suhete kaudu, vaid ka läbi inimeste oskuste ja võimekuse muutumise.

Kogu Järvamaa kogemusest jäi kõlama, et kuigi erinevad algatused võivad olla sisult erinevad, on nende aluseks sarnane mõtteviis: noori väärtustatakse, kogukonnana tegutsemist teadlikult toetatakse ning koostööd hoitakse ja arendatakse. Kui need kolm elementi on olemas, tekib keskkond, kus areng ei sõltu ainult projektidest või rahastusest, vaid on loomulik ja jätkusuutlik osa kogukonna elust.

RAPLAMAA PAINDLIKUD LAHENDUSED JA KOGUKONNA ISETEGEMISE JÕUD

Raplamaa külastused tõid esile teistsuguse, kuid sama mõjusa loogika kogukondade toimimisel. Kui Järvemaal jäi kõlama süsteemsus ja teadlikult kujundatud koostöö, siis Raplamaal paistis silma paindlikkus, nutikus ja võime piiratud ressurssidega toime tulla. Vaatamata väiksemale rahastusele ja hõredamale asustusele ei olnud tegevusi vähem – vastupidi, mitmel pool oli näha, et just sellistes tingimustes sünnivad kõige leidlikumad ja kogukonnast lähtuvad lahendused.

Raplamaal kohtusime mitmete kogukondade ja algatustega, kus keskne roll oli inimestel, kes tegutsevad südame ja pühendumusega. Silma jäi, et noortega ei tegeleta formaalselt ega „kohustuse korras“, vaid päriselt nende peale mõeldes. Seda kinnitasid kohtumised nii Purkus, Lelles kui ka BAASi juures, kus noorte kaasamine oli loomulik osa igapäevasest tegevusest. Noored ise olid kohal, rääkisid kaasa ja peegeldasid selgelt, millised tegevused neid kõnetavad.

BAAS jättis eriti tugeva mulje kui koht, kus noortega töötatakse teadlikult ja kaasaegselt. Sealne lähenemine ei lähtu mitte sellest, mida on mugav korraldada, vaid sellest, mis noori päriselt huvitab. Sama joont kandis ka ChainzFest, mis esindab julget ja noortepärast lähenemist – tegevused on kaasaegsed, vormid paindlikud ning rõhk on kogemusel, mitte formaalsusel. See tõi selgelt esile, et noorte kaasamisel on oluline julgus liikuda eemale traditsioonilistest lahendustest.

Kaasrahanud
Euroopa Liit

Eesti
tuleviku heaks

RAPLAMAA PAINDLIKUD LAHENDUSED JA KOGUKONNA ISETEGEMISE JÕUD

Raplamaa üks olulisemaid taipamisi puudutas aga kogukonna rolli teenuste kujundamisel. Lelle näide, kus omavalitsus on otsustanud osta noorsootöö teenust sisse külaseltsidelt ja MTÜ-delt, näitas väga praktilist ja toimivat lähenemist. Selle loogika on lihtne – kohalik kogukond teab kõige paremini, mida noored vajavad, ning nende motivatsioon panustada on suurem. Selle kõrval jäi kõlama mõte, et sageli on mõjusam toetada väiksemate summadega juba toimivaid kogukondi kui suunata suuri ressursse kesksetesse lahendustesse.

Raplamaal tuli tugevalt esile ka kogukondade ja ettevõtjate põimumine. Väiksemates piirkondades ei ole rollid rangelt eristatud – sama inimene võib olla ühtaegu ettevõtja, kogukonna eestvedaja ja noorte tegevuste korraldaja. See loob paindliku ja kiire reageerimisvõimega keskkonna, kuid eeldab ka head koostööd ja vastastikust usaldust. Samuti oli näha, et avalikke ruume kasutatakse mitmekülgselt – need ei ole ainult ühe funktsiooniga kohad, vaid täidavad korraga kogukonnakeskuse, kohtumispaiga ja tegevusruumi rolli.

Erilist tähelepanu vääris ka raamatukogude roll. Need toimivad loomulike kogunemiskohtadena, kuhu inimesed tulevad ning kus saab arendada erinevaid tegevusi. Samas tõstatas vajadus toetada neid inimesi, kes neid kohti hoiavad – ootused nende rollile on kasvanud, kuid tugi ei pruugi alati sellega sammu pidada.

RAPLAMAA PAINDLIKUD LAHENDUSED JA KOGUKONNA ISETEGEMISE JÕUD

Raplamaa kogemus kinnitas selgelt, et huviharidus ja kooliväline tegevus on noorte arengus määrava tähtsusega. Kohtumised noortega näitasid, et just need kogemused kujundavad nende edasisi valikuid ja suhtumist kogukonda. Samas tuli välja ka vajadus seda pidevalt otsustajatele selgitada ja põhjendada, mis viitab, et mitteformaalse õppe väärtust ei mõisteta alati piisavalt.

Oluliseks teemaks oli ka ligipääsetavus ja nutikad lahendused hajaasustusega piirkondades. Kuigi ressursid on piiratud, leitakse viise, kuidas tagada noortele võimalus osaleda – olgu selleks teenuste paindlik korraldus, koostöö kogukondadega või mitme funktsiooniga tegevusruumid.

Raplamaalt jäi kokkuvõttes kõlama, et tugev kogukond ei eelda suuri ressursse, vaid eelkõige inimesi, kes on valmis vastutust võtma ja tegutsema. Kui kogukondadele antakse võimalus ise lahendusi kujundada ning neid usaldatakse, sünnivad paindlikud, toimivad ja sageli ka mõjusamad lahendused kui tsentraalselt kavandatud mudelites.

Külastatud organisatsioonid

Järvamaa

Järvamaa ülevaade

Loodus

Järvamaa asub Eesti südames ning seda iseloomustab mitmekesine ja hästi säilinud looduskeskkond. Maakonnas leidub ulatuslikke metsi, soid ja pärandmaastikke, millest tuntuim on Endla looduskaitseala – mitmete jõgede, sh Pärnu ja Pedja, algusala. Looduskeskkond toetab nii matka-, loodusvaatluse kui ka hariduslikke tegevusi ning loob head eeldused kogukonnapõhisteks algatusteks ja keskkonnateadlikuks tegutsemiseks. Järvamaa loodusruum on rahulik ja hajus, mis soodustab kohalikku elukeskkonda väärtustavaid ja kestlikke lahendusi.

Turism

Järvamaa turism tugineb eelkõige elamuslikule maaturismile, kultuuri- ja looduspõhiste sihtkohtadele ning kogukondlikele sündmustele. Olulised tõmbekeskused on Paide Vallimägi ja Ajakeskus Wittenstein, Albu mõis, Endla looduskaitseala ning mitmed väiksemad, kuid sisukad külastuspaigad. Järvamaa on tuntud ka Arvamusfestivali toimumiskohana, mis on tõstnud Paide ja kogu maakonna rahvusvahelisse ja üleriigilisse fookusesse. Turism ei ole siin massiline, vaid pigem väärtuspõhine ja kohalikku identiteeti toetav.

Ettevõtlus

Järvamaa ettevõtlus on selgelt tugeva väike- ja keskmise suurusega ettevõtete ning pereettevõtluse näoga. Olulisel kohal on põllumajandus ja toidutootmine, puidutööstus, teenindus ning järjest enam ka sotsiaalne ja kogukondlik ettevõtlus. Eesti keskne asukoht loob head logistilised eeldused, kuid samas on ettevõtlus tihedalt seotud kohalike kogukondade ja omavalitsustega.

Eripära ja tugevused

Järvamaa suurim eripära on selle keskne asukoht ja tugev kogukondlik identiteet. Järvamaa on hea näide piirkonnast, kus kodanikualgatused, kultuur, sport ja noorte kaasamine on tihedalt põimunud igapäevase arengutööga. Paide kui maakonnakeskus toimib katsepolügoonina uutele kaasamisvormidele ja avalikele aruteludele, samal ajal kui väiksemad kogukonnad – nagu Koeru ja Albu – hoiavad elus tugevat kohalikku sidusust ja vabatahtlikku tegevust.

Järvamaa lood ja legendid

Miks Järvamaa on Järvamaa?

Üks levinumaid pärimuslikke seletusi ütleb, et Järvamaa nimi tuleb rohketest järvedest ja veesilmadest, mida Kesk-Eestis kunagi palju rohkem oli kui praegu. Enne ulatuslikku soode kuivendamist ja maaparandust olevat piirkond olnud täis väikseid järvi, lombikesi ja soolaugastikke. Rahvasuus öeldi, et „vesi on igal pool jalge all“ – sellest ka Järvamaa. Teine rahvapärane tõlgendus seob nime sõnaga „järv“ kui seisva ja tasase vee sümboliga, mis sobib hästi maakonna rahuliku, tasase maastikuga.

Endla raba ja allikate lood

Endla looduskaitseala ümbruses räägitakse lugusid pühadest allikatest, millel olevat olnud tervendav jõud. Vanasti viidi allikate äärde haigeid lapsi ja nõrku loomi, usuti, et „maa süda“ aitab terveneda.

Mõne pärimuse järgi olevat Endla sood maa hingamiskohad – paigad, kus maa ja vesi räägivad omavahel. Seepärast peeti seal karjumist, vandumist ja lärmi halvaks endeks.

Paide sünniks loetakse 1265. aastat, kui Liivi ordu maameister Konrad von Mandern alustas siia linnuse ehitamist ja lasi kroonikul sellest maailmale teada anda. Viljandi järel teine Eesti alale rajatud ordulinnus pandi püsti paekivist, mis ühtlasi andis paigale nime – Wittenstein tähendas alam-saksa keeles valget kivi. Praegu kannab sama nime linnuse vallitornis asuv ajakeskus Wittenstein, kus saab mänguliselt reisida läbi kaheksa ajastu, sealhulgas promeneerida Eesti Wabariigi aegses linnas, mida siis juba ametlikult Paideks nimetati. Tõenäoliselt tuleneb ka eestikeelne nimi paekivist, mida on sajandite vältel linnaehituses rohkelt kasutatud.

Tänagi Paides ringi jalutades tabab silm märkimisväärsel hulgal paekivist skulptuure.

Viimati linnapilti lisandunud skulptuurid – Paesümfoonia ja Paest klaver – asuvad Paidest pärit maailmakuulsa helilooja Arvo Pärdi tunnustamiseks rajatud muusikaaias. Vähemalt üks skulptuur olevat aga linnast veel kindlasti puudu: eestlaste poolt Pärdiga võrdväärselt armastatud näitlejannale Ita Everile, kelle sünnikodu asus otse ordulinnuse külje all.

Järvamaa lood ja legendid

Linnaõigused sai Paide esmakordselt juba 1291. aastal, kuid hilisemast ajaloost on värvikaid lugusid ka sellest, mida linn saanud ei ole. Üheks neist laiarööpmeline raudtee, millest linnaisad omal ajal tähelepanuväärselt loobusid; peeti liiga mürarikkaks ja häirivaks nii linnaelanikele kui kariloomadele, kelle piimaanni vähenemist kardeti. Märgilise otsuse tulemused on ilmsed tänaseni – raudtee tulekuga tegi suure arenguhüppe Türi, mis kasvas Paide kõrval Järvamaa teiseks linnaks, samas maakonna piimalehmade arvukus on tolleaegsest soodsast otsusest alates aina kasvanud.

Paidel oli teinegi harukordne võimalus – saada ülikoolilinnaks 18. sajandil, kui tsaarivõim otsis Liivimaal selleks sobivat kohta. Võrdluses Pärnu, Tartu ja Jelgavaga rääkis Paide kahjuks kuuldavasti kolm olulist fakti: puudub varasem haridusasutuse ajalugu, küttepuid on kallimad kui mujal ja kliima on konkurentidest viletsam. Ülikooli niisiis ei saadud ning vabatahtlikult loobuti laiarööpmelisest raudteest, kuid linnaelanike meele tegid röömsaks kohalik õlu G. Stammi õllefabrikust, suu magusaks Presidendi-nimelised kommid H. Trantmanni kompvektitehasest (praeguses politseimajast) ning rahupiibu popsutamiseks saadi tubakat kohalikest vabrikust, mille ajaloolises hoones tegutseb täna hubane Wabakohvik.

Üks värvikaimaid Paides elanud ja linna elu 19. sajandil mõjutanud isikuid oli sakslane, Tartust Paidesse kreis-ehk maakonnaarstiks tulnud doktor Carl Hermann Hesse (1802-1896). Tema kodumaja säilinud pole, selle kujutlemiseks tuleb kasutada fantaasiat. Sama tegi edukalt ka doktor Hesse pojapoeg, maailmakuulus kirjanik Herman Hesse, kes ise kunagi Paidesse ei jõudnud, kuid tundis enda sõnul linna paremini kui mõndagi teist korduvalt külastatud kohta tänu omal isalt kuulnud detailsetele lugudele idüllilisest paigast keset Eestit.

Paide kesklinn

Koeru kogukond

Koerus tegutsevad mitmed kogukondlikud ja kultuurilised institutsioonid, näiteks Koeru Kultuurimaja ja Koeru raamatukogu, mis loovad võimalusi ühisteks üritusteks, õppimiseks ja kogukondlikuks suhtluseks.

Sellised ruumid on olulised, et kogukonnaliikmetel – sh noortel – oleksid paigad, kus kohtuda, ideid jagada ja ühiselt midagi luua.

Koerut iseloomustab tugev ajalooline identiteet, mis väljendub piirkonna hoonetes ja mälestusmärkides. Piirkonnas asuvad sellised kultuurilised ja ajaloolised maamärgid nagu Koeru Maarja-Magdaleena kirik, Koeru kõrts-postijaam ja Aruküla mõis.

Koeru Haridus- ja Kultuuriselts

Koeru Haridus- ja Kultuuriselts on Koeru kogukonnas aktiivselt tegutsev selts, mille tegevus keskendub hariduse, kultuuri ja kogukondliku koostöö arendamisele. MTÜ on loodi 29. septembril 1998. aastal, kuid tema juured ulatuvad sügavamale - senise seltsi eelkäijad on tegutsenud juba 20. sajandi algusest alates, tugevdades kohaliku hariduse ja kultuurielu traditsioone.

Peamised tegevussuundad ja panus kogukonda:

- Haridus ja huviringid: Selts toetab õpi- ja huviringide tegevust ning teeb aktiivset koostööd paikkondlike koolide ja koolitusalgatustega, et laiendada kogukonna õppe- ja enesearendamise võimalusi.
- Kultuur ja ajaloo väärtustamine: HKS korraldab kultuuriüritusi, muusikalisi ning kirjanduslikke algatusi ja mälestustöid, neid tegevusi vahendades hoitakse elus kohalikku kultuuripärandit ja kohalikke tähendusrikkaid lugusid.
- Üritused ja kogemuste jagamine: Selts on korraldanud näiteks arvutiõpetuse algkursusi ning erinevaid kogukondlikke akadeemia-sündmusi, kus koondatakse teadmisi ja inspireeritakse osalejaid isiklikuks ning kollektiivseks arenguks.
- Kalju Lepiku pärand: Organisatsioon on seotud ka Kalju Lepiku luulevõistluse ja mälestusmärgi konkursi korraldamisega, tõstes esile Koerust pärit luuletaja loomingut ning edendades kirjanduskultuuri piirkonnas.
- Kogukonna sidususe tugevdamine: HKS projektid loovad platvorme, kus kogukonna liikmed, vabaihendused ja partnerid saavad suhelda, jagada teadmisi ning panustada piirkonna arengusse, toetades sellega ka Koeru kogukonna arengustrateegiat 2022–2030.

Koeru Haridus- ja Kultuuriselts koduleht

TEHTUD TÖÖD

WILDIN'
ESTONIA

Wildin' Estonia on Koerust alguse saanud sündmuskorraldus- ja produktsiooniorganisatsioon, mille juured on tugevalt kohalikus kogukonnas ning noorte omaalgatuses. Organisatsiooni eestvedajad Jarl-Joosep Ilves ja Hannes Linno on mõlemad Koerust pärit ning nende teekond üritusturundusse sai alguse juba noores eas – kooliüritustest, noorteprojektidest ja kohaliku elu edendamisest.

Wildin' ei ole klassikaline tehnika rendi ettevõtte ega pelgalt festivalikorraldaja. Tegemist on hübriidse mudeliga, kus ühenduvad:

- avalike sündmuste korraldamine
- heli- ja valgustehnika teenused
- sündmusturundus ja produktsioon
- kogukonnafestivalide eestvedamine
- projektikirjutamine ja arendustegevus

Organisatsioon kasvas välja esimesest avalikust diskost Koeru pubis, kus noored tajusid, et „maal ei toimu midagi“ ning otsustasid seda ise muuta. Sellest sündis esmalt Wildin' Koeru OÜ ning seejärel suuremad festivalid, sh Aruküla mõisapargis toimunud pargipeod ja hilisem Ervita peokoht.

Eestvedajad on tugevalt seotud Järvamaa kogukonnaeluga – noortevolikogud, Kaitseliit, ENL, kultuuri- ja spordikomisjonid, koolialgatused. Wildin' ei ole väljast tulnud teenusepakkuja, vaid kohapealt välja kasvanud algatus, mille eesmärk on rikastada piirkonna kultuurielu.

Ervita Smilo
2023

Paide 2023

Albu kogukonna identiteedi keskmes on Albu mõis – vanim ordumõis Järvamaal ja üks vanimaid Eestis, mille ajalugu ulatub tagasi 1282. aastasse.

Mõisa eripärad:

- mõisa peahoone ja ansambel on muinsuskaitse all ning kujutavad barokk-ajastu arhitektuuri ja kujunduskunst'i väärtusi, millest osa on alles ka tänases koolihoones.
- 1990ndate restaureerimistöödel avastati seinte alt baroklikke maalitud monumentaalmaalinguid, mis on haruldane find Eesti mõisate kontekstis.
- alates 1921. aastast on mõisahoones tegutsenud kool, mille kaudu on hoone olnud pidevalt kogukonna elu keskmes.
- suvisel ajal toimuvad mõisas tihti kultuuri- ja kunstisuveised üritused, mis toovad kogukonna kokku ja elavdavad kohalikke traditsioone.

See kõik teeb Albu mõisast rohkem kui lihtsalt ajaloolise objekti: see on kultuuriline ja hariduslik keskpunkt, mis ühendab kogukonda ja toetab kohalikke väärtusi.

MTÜ Kultuuri- ja Haridusselts Üksmüts

MTÜ Kultuuri- ja Haridusselts Üksmüts on Albu külas (Järvamaa) tegutsev kogukondlik kultuuri- ja haridusalane vabaühendus, mille tegevus on suunatud kohaliku kultuurielu rikastamisele, rahvapärimuse hoidmisele ning kogukondlike loomevormide edendamisele.

Peamised tegevused ja koostöövormid

Alburahva Teater

- Teatrirühm, mis alustas tegevust 1979. aastal.
- Koondab teatrimängu huvilisi nii Albu külast kui ka naaberaladelt.
- Esitatakse etendusi mitmel pool Eestis, olles aktiivne kultuuripartner väljaspool oma kodupiirkonda.

Segarahvatantsurühm Kakerdaja

- Toimib alates 1985. aastast.
- Tantsijad tulevad Albu ja lähiala paikadest nagu Jäneda, Kaalepi jt.
- Rühma tegevus aitab hoida elus traditsioonilist rahvatantsukultuuri ning kaasab erinevas vanuses kogukonnaliikmeid.

Segakoor Sink sale proo

- Koos laulnud alates 2009. aasta sügisest.
- Nime taga on mittetraditsiooniline ja rõõmsameelne kogukonnakoor, mis loob paikkondlikku muusikalist elu, kaasates nii lauluhuvilisi kui ka kuulajaid.

 KÜSK

Kaasrahastanud
Euroopa Liit

Eesti
tulevikus peaks

MTÜ Kultuuri- ja Haridusselts Üksmüts koduleht

Arvamusfestival

Arvamusfestival on 2013. aastast Paides toimuv iga-aastane kohtumispaik, mis toob augusti teisel nädalavahetusel kokku inimesed üle Eesti ja ka välismaalt, et arutada ühiskonna jaoks olulisi teemasid. Festival on tasuta ning avatud kõigile, kes soovivad kuulata, mõelda, küsida ja kaasa rääkida.

Tegemist on platvormiga, kus kohtuvad riigiasutused, vabaühendused, ettevõtjad, kultuuritegelased, ülikoolid, ajakirjanikud ja kodanikud – erinevad kogukonnad, kes tavapäraselt tegutsevad omaette suhtluskeskkondades. Arvamusfestival loob võimaluse silmast silma kohtumiseks ja tasakaalustatud aruteluks, mille eesmärk on suurendada vastastikust mõistmist ja arendada Eesti arutelukultuuri.

Festivaliprogramm sünnib avaliku ideekorje kaudu: iga organisatsioon, ettevõtte või sõpruskond võib pakkuda välja aruteluidee ning viia selle ka ise ellu. Arutelud lähtuvad heast arutelutavast ning talletatakse heli- ja videovormis, olles hiljem kõigile vabalt kättesaadavad.

Arvamusfestival on osa rahvusvahelisest demokraatiafestivalide võrgustikust ning panustab osalusdemokraatia arendamisse nii Eestis kui laiemalt.

Arvamusfestivali koduleht

aasta
7.-8. august

Paide Linnameeskond on Eesti kõrgliigas mängiv jalgpalliklubi, mille tugev roll ei piirdu vaid tippspordiga, vaid hõlmab ka ulatuslikku noortetööd ja kogukondlikku kaasamist. Paide Linnameeskond on eeskujuks kogukonna identiteedi ja uhkuse kandmisel – olles ühe väiksema linna tippspordiorganisatsioon, mis esindab Paidet kogu Eesti tippjalgpallis. See annab kohalikele noortele nähtava ja inspireeriva eeskuju, mida üha rohkem noori jälgib ja kus nad end näha soovivad.

Klubi osaleb ka kogukondlikes üritustes ning on kohal olulistel Paide linna spordi- ja kultuurisündmustel, tugevdades seeläbi sidet kogukonnaga ning toetades noorte identiteedi ja kuuluvustunde kujunemist.

Paide Linnameeskond teeb aktiivset koostööd kohaliku kogukonna ja koolidega, sh koolikülastused, avatud treeningud ja ühised üritused, mis aitavad tugevdada noorte ja spordiorganisatsiooni vahelist sidet.

Klubi panustab süsteemselt noorte arendamisse ning pakub erinevaid noortegruppide ja -vanuseklasside treeninguid, võimaldades juba noorest peale struktureeritud sportlikku arengut.

Noortetöö hõlmab vanusegruppe alates U8/U9 ja nooremast kuni U17/U16 ning vanemate noorteni välja, mis tähendab, et klubi loob tervikliku arenguplatvormi lastele ja noortele läbi kogu nooruspõlve.

Samuti on klubil olemas treenerite ja noortetöö spetsialistide võrgustik, mis aitab kaasa noorte igakülgele arengule (tehnilised oskused, meeskonnatöö ja väärtused) ning tagab jalgpallikooli stabiilse toimimise.

LIITU PAIDE
**JALGPALLI-
AKADEEMIAGA**

JA TEEKOND
TIPPU
VÕIB ALATA!

Paide Linnameeskonna kodulehekül

Raplamaa

Raplamaa ülevaade

Loodus

Raplamaa paikneb Kesk- ja Lääne-Eesti piirimail ning seda iseloomustavad avarad metsamaastikud, rabad ja põllumajandusväljad. Maakonnas leidub mitmeid kaitsealasid ja looduskauneid paiku, sh Mukri raba, Keava raba ning mitmed matka- ja puhkealad. Looduskeskkond on mitmekesine ja suhteliselt hõredalt asustatud, mis loob head tingimused loodusturismiks, keskkonnahariduslikeks tegevusteks ning kogukonnapõhisteks algatusteks. Raplamaa loodusruum on rahulik ja tasakaalukas, pakkudes nii elukeskkonna kvaliteeti kui ka puhkevõimalusi.

Turism

Raplamaa turism tugineb looduse, kultuuri ja kogukondlike sündmuste koosmõjule. Olulised tõmbekeskused on Toosikannu looduskeskus, mitmed rabamatkad ning väikesed kultuuri- ja muusikafestivalid. Maakonnas toimuvad mitmed kogukondlikud ja noortekultuuri sündmused, mis annavad piirkonnale omanäolise ja loova ilme. Turism ei ole massiline, vaid pigem elamus- ja sündmuspõhine, toetudes kohalikele eestvedajatele ning piirkonna autentsusele..

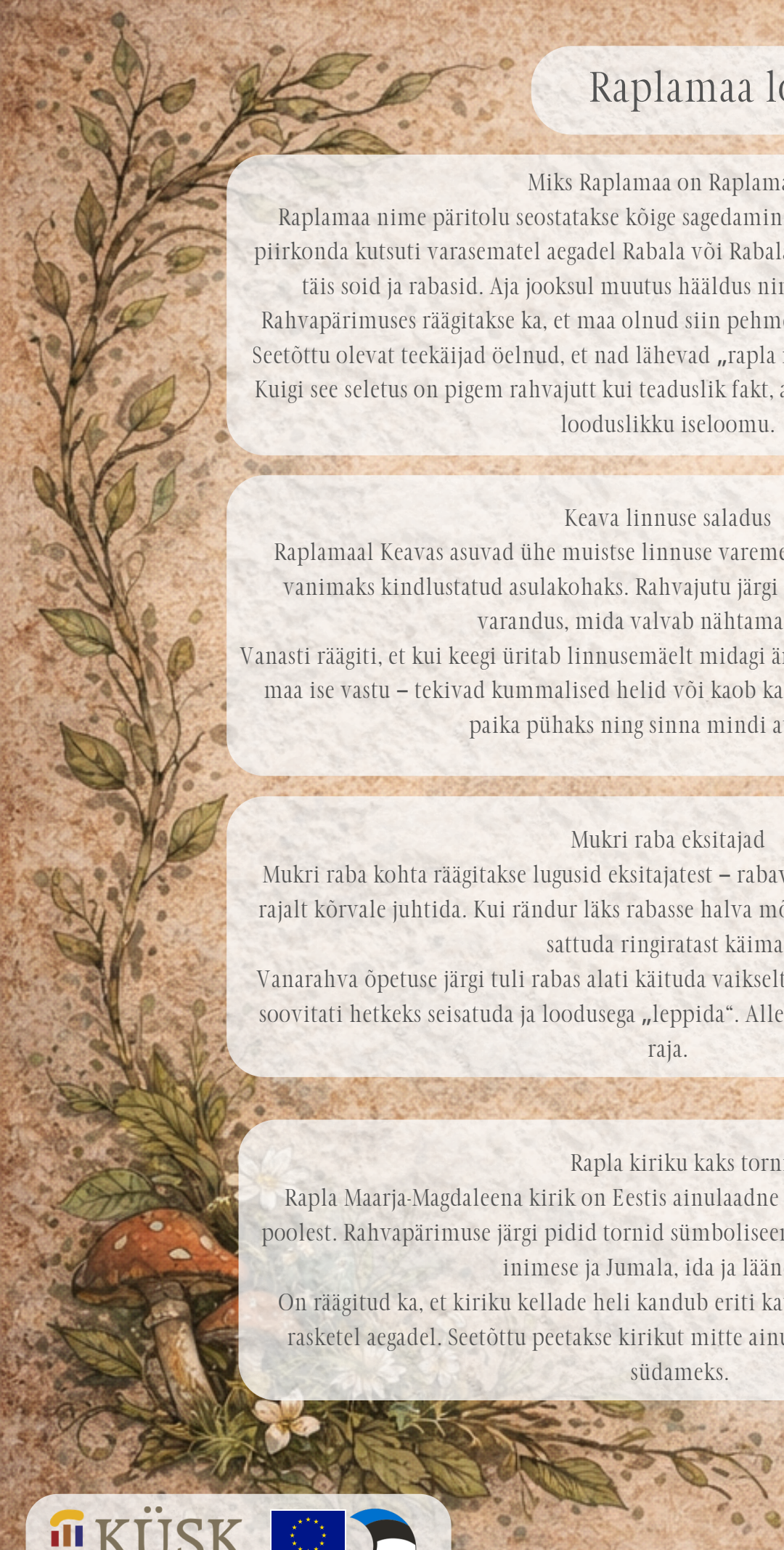
Ettevõtlus

Raplamaa ettevõtlust iseloomustab tugev väike- ja mikroettevõtluse osakaal.

Olulisel kohal on põllumajandus, metsandus, toidutootmine ning teenindussektor. Samuti on esile kerkinud loome- ja kultuurivaldkonnaga seotud ettevõtmised, mis toetavad piirkonna sündmus- ja kogukonnaelu. Maakonna arengut toetavad arendusorganisatsioonid ning omavalitsuste koostöö, mis loovad võimalusi nii ettevõtluse kui ka kogukondlike algatuste kasvuks.

Eripära ja tugevused

Raplamaa suurimaks tugevuseks on selle kogukondlik ja loov identiteet. Maakonnas on palju alt-üles algatusi, kus kohalikud inimesed, sh noored, on aktiivsed eestvedajad. Kultuuri-, spordi- ja kogukonnaüritused on olulisel kohal ning tihti sünnivad need just kohaliku initsiatiivi tulemusel. Raplamaa on hea näide piirkonnast, kus koostöö omavalitsuste, vabäühenduste ja ettevõtjate vahel toetab tasakaalustatud arengut ning hoiab elus tugevat kogukonnatunnet.

Raplamaa lood ja legendid

Miks Raplamaa on Raplamaa?

Raplamaa nime päritolu seostatakse kõige sagedamini sõnaga „raba“. Arvatakse, et piirkonda kutsuti varasematel aegadel Rabala või Rabalaks, sest siinsed maastikud olid täis soid ja rabasid. Aja jooksul muutus hääldus ning Rabala kujunes Raplaks.

Rahvapärimuses räägitakse ka, et maa olnud siin pehme ja vetruv – justkui „raputav“. Seetõttu olevat teekäijad öelnud, et nad lähevad „rapla maale“, kus jalge all maa liigub. Kuigi see seletus on pigem rahvajutt kui teaduslik fakt, annab see hästi edasi piirkonna looduslikku iseloomu.

Keava linnuse saladus

Raplamaal Keavas asuvad ühe muistse linnuse varemed, mida peetakse üheks Eesti vanimaks kindlustatud asulakohaks. Rahvajutu järgi olevat linnuse alla peidetud varandus, mida valvab nähtamatu jõud.

Vanasti räägiti, et kui keegi üritab linnusemäelt midagi ära viia või maad kaevata, hakkab maa ise vastu – tekivad kummalised helid või kaob kaevaja suunataju. Seetõttu peeti paika pühaks ning sinna mindi austusega.

Mukri raba eksitajad

Mukri raba kohta räägitakse lugusid eksitajatest – rabavaimudest, kes võivad inimese rajalt kõrvale juhtida. Kui rändur läks rabasse halva mõtte või liigse uhkusega, võis ta sattuda ringiratast käima.

Vanarahva õpetuse järgi tuli rabas alati käituda vaikselt ja lugupidavalt. Kui tee kadus, soovitati hetkeks seisatuda ja loodusega „leppida“. Alles siis leidvat inimene taas õige raja.

Rapla kiriku kaks torni

Rapla Maarja-Magdaleena kirik on Eestis ainulaadne oma kahe sümmeetrilise torni poolest. Rahvapärimuse järgi pidid tornid sümboliseerima tasakaalu – maise ja vaimse, inimese ja Jumala, ida ja lääne vahel.

On räägitud ka, et kiriku kellade heli kandub eriti kaugele ja ühendab kogukonda ka rasketel aegadel. Seetõttu peetakse kirikut mitte ainult pühakojaks, vaid Raplamaa südameks.

Vigala nõiad – tarkade maa lugu

Raplamaa lõunaosas asuvat Vigala kihelkonda on sajandeid peetud tarkade ja ravitsejate maaks. Rahvapärimuses räägitakse „Vigala nõidadest“, kuid see nimetus ei tähendanud tingimata kurje või üleloomulikke tegelasi. Pigem peeti silmas külatarku – inimesi, kes tundsid ravimtaimi, oskasid haigusi ravida, loitse lugeda ning looduse märke tõlgendada. Vanarahvas ütles: „Kui häda suur, siis mine Vigalasse.“ See väljend peegeldab uskumust, et just seal elasid inimesed, kellel oli eriline teadmine ja oskus aidata nii inimesi kui loomi. Vigala tarkade poole pöörduti, kui haigus ei allunud tavapärastele ravivõtetele või kui arvati, et tegemist on „halva silma“ või needusega. Ravimine toimus sageli loitsude, sõnade ja taimsete rohtude abil – sõnal usuti olevat sama suur jõud kui rohulehel.

Vigala eraldatus metsade ja soodega ümbritsetud alal aitas kaasa pärimuse säilimisele. Piirkondlik identiteet kujunes ajapikku tugevaks ning lood tarkadest võimendusiid põlvest põlve edasi jutustades. Nagu paljude selliste tegelaste puhul, oli ka Vigala nõidadel kahetine maine – neid austati ja otsiti abi, kuid samas kardeti nende teadmiste väge.

Tänapäeval on Vigala nõiad osa Raplamaa kultuurilisest pärandist – sümbol, mis kannab edasi lugupidamist looduse, teadmiste ja kogukondliku tarkuse vastu. See lugu ei räägi niivõrd nõidusest, kuivõrd sellest, kuidas üks piirkond on läbi pärimuse kujundanud oma identiteedi kui tarkuse ja looduslähedase teadmise kandja.

Mittetulundusühing Purculi

Purku külas tegutsev mittetulundusühing, mis on registreeritud 19. veebruaril 2010 ja tegutseb piirkondliku elu ja kogukonna arendamise nimel. Organisatsiooni põhitegevuseks on kohaliku kultuuri, traditsioonide ja kogukondliku koostöö edendamine, toetades elavust ja ühist tegevust Purku kandi elanike seas.

Purculi MTÜ on olnud seotud ürituste ja kultuurisündmuste korraldamisega, näiteks kultuuriõhtute ja jaanipäevade läbi viimisega, ning on kaasa aidanud piirkonna kogukonnaelu mitmekesistamisele. Viimastel aastatel on tegevus olnud rahulikum, kuid MTÜ roll ühise kogukonnategevuse edendamisel püsib.

Ühing on osalenud ka avalike ürituste korraldamisel koos Rapla vallavalitsusega ning tegelenud kohalikus kontekstis elukeskkonna ja kultuurilise koosolemise toetamisega. Purculi MTÜ juhatuses on mitmed kohalikud eestvedajad, kelle panustamine aitab hoida elus piirkonna sotsiaalset võrgustikku ja ühist identiteeti. Purku küla ise on väike Raplamaa külake, kus elab vähem kui 200 inimest ning mille ajalugu ulatub tagasi keskajal mainitud paikade nimedeni.

Purkul on säilinud kohalik identiteet ja eluviis, mida toetavad mitmed kohalikud algatused ja organisatsioonid, millest üks on MTÜ Purculi.

MTÜ Purculi FB

Jerwakant MTÜ

Järvakandi mõis on Raplamaal asuv ajalooline mõisakompleks, mille juured ulatuvad 18. sajandisse. Mõis on olnud oluline piirkondlik keskus nii majanduslikult kui ka kultuuriliselt ning selle ajalugu on tihedalt seotud kohaliku kogukonna kujunemisega.

Tänapäeval on Järvakandi mõis kujunenud kogukondliku tegevuse ja sündmuste paigaks. Mõisa ruume ja ümbrust kasutatakse kultuuriürituste, kogukondlike kokkusaamiste ja erinevate algatuste läbiviimiseks. Mõis paistab silma aktiivse suhtluse ja avatud suhtumisega – tegemist ei ole pelgalt ajaloolise hoonega, vaid elava kogukonnaruumi ja kohtumispaigaga.

Järvakandi mõisa eripära seisneb selle võimes siduda ajalooline pärand tänapäevase kogukonnaeluga, pakkudes ruumi nii traditsioonilistele kui ka uutele algatustele Raplamaal.

Kultuurifestival SÄRIN

SÄRIN on Raplas toimuv mitmekülgne kultuurifestival, mis ühendab muusika, teatri, kunsti, kirjanduse ja arutelud ühtseks kogukondlikuks sündmuseks. Festival on kujunenud Raplamaa oluliseks kultuurisündmuseks, tuues kokku nii kohalikke loomeinimesi kui ka külalisi üle Eesti. SÄRINI eripära seisneb selle avatuses ja loovas atmosfääris – programm hõlmab nii kontserte ja etendusi kui ka töötubasid ja kohtumisi, kus publik ei ole pelgalt pealtvaataja, vaid aktiivne osaleja. Festival loob noortele ja kogukonnaliikmetele võimaluse panustada korraldusse, esineda ja katsetada uusi ideid. SÄRIN ei ole massiüritus, vaid kogukondlikult kasvanud ja omanäoline festival, mis toetab Rapla piirkonna loovust, noorte algatusi ja kultuurilist identiteeti.

Kultuuriklubi

BAAS

Kultuuriklubi BAAS

Chainz Fest

Kultuuriklubi BAAS on Raplas tegutsev kogukondlik kultuuriruum, mis on kujunenud oluliseks noorte algatuste ja loovtegevuse platvormiks. BAAS ei ole pelgalt sündmuspaik, vaid keskkond, kus noored saavad ise ideid algatada, programme kujundada ning ürituste korraldamises praktiliselt kaasa lüüa.

Klubi pakub noortele võimalust osaleda kogu protsessis – alates kontseptsiooni loomisest ja turundusest kuni heli- ja valgustehnika ning sündmuse läbiviimiseni. Selline praktiline kaasamine arendab vastutustunnet, meeskonnatööd ja ettevõtlikkust ning annab noortele reaalse kogemuse kultuurikorralduses.

BAASi tugevus seisneb selles, et noored ei ole siin ainult publik, vaid aktiivsed loojad ja eestvedajad. See muudab klubi oluliseks noorte osalus- ja arenguruumiks Raplamaal ning toetab kogukondliku kultuurielu jätkusuutlikkust.

Chainz Fest on Raplas toimuv pop- ja räpimuusikale suunatud noortefestival, mis sündis soovist tuua kaasaegne noortekultuur väiksematesse piirkondadesse. Festival keskendub noortele artistidele ja publikule, pakkudes lavavõimalust nii tuntud nimedele kui ka alustavatele tegijatele.

Chainz Festi eripära on selle selge sihtus noortele – nii programmis, muusikavalikus kui ka korraldusmeeskonnas. Festival annab kohalikele noortele võimaluse osaleda sündmuse loomises, korraldamises ja turunduses, pakkudes praktilist kogemust kultuurikorralduses. Sündmus aitab mitmekesistada Rapla kultuurielu ning näitab, et noortekultuur ei pea koonduma vaid suurtesse linnadesse. Chainz Fest toetab noorte eneseväljendust, loovust ja kogukondlikku aktiivsust ning tugevdab Raplamaa kuvandit noortele avatud ja loova piirkonnana.

MTÜ Meie Lelle Selts

MTÜ Meie Lelle Selts on Raplamaal Lelle piirkonnas tegutsev kogukondlik ühendus, mille eesmärk on arendada kohalikku elu ning tugevdada piirkonna ühist identiteeti.

Selts korraldab erinevaid kogukonnaüritusi, tähtpäevi ja ühistegevusi, tuues kokku eri vanuses elanikke ning toetades aktiivset osalust kohalikus elus.

Oluline roll on noorte kaasamisel – selts loob võimalusi, kus noored saavad osaleda ürituste korraldamisel, panustada kogukonnaalgatustesse ning arendada koostöö- ja vastutuoskusi. Läbi ühistegevuste tekib noortel tugevam side oma kodukohaga ning võimalus olla ise kohaliku elu kujundajad.

MTÜ Meie Lelle Selts on hea näide väikesest, kuid tugevast kogukonnaorganisatsioonist, kus vabatahtlikkus, koostöö ja põlvkondadevaheline suhtlus aitavad hoida elus maapiirkonna sidusust ja arengut.

MTÜ FC Lelle

FC Lelle on ajaloo klubi, mille jalgpallitraditsioonid ulatuvad tagasi 1930. aastatesse. Ajaloo jooksul on klubi tegutsenud mitmel tasandil ja teinud tihedat koostööd teiste Eesti klubidega, sealhulgas FC Flora organisatsiooniga, mis aitas 1990. aastatel arendada kohalikku meeskonda ning siduda seda suurema Eesti jalgpallipüramiidiga. väikese kogukonna järjepidev spordivedur. Klubi on osalenud Eesti madalamates liigades ning on aastate jooksul pakkunud kohalikele noortele võimalust tegeleda organiseeritud spordiga oma kodupiirkonnas.

FC Lelle eripära seisneb selle kogukondlikus iseloomus – tegemist ei ole suure professionaalse klubiga, vaid kohaliku initsiatiivi ja entusiasmi toel toimiva spordiklubiga, kus osalemine loob noortele kuuluvustunde ja võimaluse areneda meeskonnatöö kaudu. Sellised väikesed klubid mängivad maapiirkondades olulist rolli noorte aktiivsuse, tervisliku eluviisi ja kogukondliku sidususe toetamisel.

MTÜ Lelle HK “Saurused”

Hokiklubi Saurused on Raplamaal tegutsev kogukondlik spordiklubi, mis arendab jäähokit ning pakub nii lastele, noortele kui ka täiskasvanutele võimalust tegeleda meeskonnaspordiga. Klubi tegevus põhineb entusiasmil ja vabatahtlikul panusel, tuues kokku erinevas vanuses harrastajaid ning tugevdades piirkonna spordikultuuri. Olulisel kohal on noorte kaasamine – klubi loob võimalusi noortele sportimiseks, meeskonnatöö oskuste arendamiseks ja aktiivse eluviisi kujundamiseks. Lisaks treeningutele ja võistlustele aitab klubi kaasa kogukondlike sündmuste korraldamisele ning spordi populariseerimisele piirkonnas. Hokiklubi Saurused on hea näide sellest, kuidas väiksemas maakonnas saab spordiklubi olla nii liikumisharrastuse edendaja kui ka kogukondliku sidususe tugevdaja.

